

Regional handlingsplan 2023–2026 för Landsbygds- och skärgårdsstrategin

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
2	Region Stockholms löpande arbete.....	4
3	Insatsområden med handlingsplanens aktiviteter	6
	Insatsområde: <i>Förbättra tillgängligheten</i>	7
	Insatsområde: <i>Utveckla attraktiva och livskraftiga lokalsamhällen</i>	9
	Insatsområde: <i>Stärk det lokala näringslivet</i>	11
	Insatsområde: <i>Utveckla natur-, kultur- och rekreationsvärden</i>	13
4	Uppföljning	15

1 Inledning

För att främja en hållbar utveckling på landsbygden och i skärgården har Region Stockholm tagit fram en landsbygds- och skärgårdsstrategi för Stockholmsregionen. Strategin antogs 2018 och fungerar som en fördjupning av RUFSS 2050. Strategin ska ge vägledning vid regionplanering och kommunal översiktsplanering samt underlätta samarbete, dialog och samsyn mellan regionala och lokala aktörer på landsbygden och i skärgården. Strategin har status som planeringsunderlag enligt plan- och bygglagen 7 kap 5 §. Det innebär att Region Stockholm hänvisar till underlaget inom ramen för sitt regionplaneuppdrag och att kommuner och statliga myndigheter ska använda sig av underlaget i sin planering. För att bidra till att strategin genomförs har en regional handlingsplan 2023–2026 tagits fram med konkreta aktiviteter och mål kopplat till strategins fyra insatsområden.

Den regionala handlingsplanen 2023–2026 är den andra som tas fram för att bidra till genomförandet av landsbygds- och skärgårdsstrategin. Mellan åren 2020–2022 genomfördes den första handlingsplanen (då kallad handlingsprogram) som fokuserade på aktiviteter kopplade till Regions Stockholms verksamhet och områden där Region Stockholm har rådighet. En uppföljning av handlingsprogrammets aktiviteter genomfördes år 2021. I uppföljningen konstaterades bland annat att en bredare medverkan av aktörer skulle kunna göra strategins genomförande än mer kraftfull och att fler delstrategier då skulle kunna belysas i kommande handlingsplan.

Syftet med den regionala handlingsplanen 2023–2026 är att förstärka och konkretisera genomförandet av landsbygds- och skärgårdsstrategin vars syfte är att utveckla möjligheterna att bo och verka på landsbygden och i skärgården i Stockholms län. Handlingsplanen 2023–2026 bidrar även till att synliggöra Stockholmsregionens gemensamma arbete för landsbygdens och skärgårdens utveckling. Landsbygds- och skärgårdsstrategins målförklar är 2030 och denna handlingsplan gäller för genomförandet mellan år 2023–2026.

Den regionala handlingsplanen 2023–2026 ska fungera som en gemensam plattform och samverkan för regionens aktörer som arbetar med landsbygds- och skärgårdsutveckling inom Stockholms län. Därför synliggörs inte bara Region Stockholms arbete, utan det som är nytt för den här den regionala handlingsplanen 2023–2026 är att även andra aktörers arbete synliggörs. Syftet är att skapa synergier och inspiration mellan olika aktörer. Övriga aktörers arbete lyfts fram genom att de bidrar med aktiviteter som ska genomföras under de kommande tre åren. Detta bidrar i sin tur till genomförandet av Landsbygds- och skärgårdsstrategin. Det pågår mycket arbete inom landsbygd och skärgård på olika håll och det går förstås inte att sammanställa allt som görs. Det är frivilligt för länets aktörer att medverka i den regionala handlingsplanen 2023–2026.

Underlaget till den regionala handlingsplanen 2023–2026 bygger på tidigare framtaget material som kompletterats med aktiviteter som har tagits fram i dialog med länets aktörer och utifrån insatsområdena i strategin. Den regionala handlingsplanen 2023–2026 inkluderar framför allt aktiviteter som bedöms ha effekt i ett regionalt perspektiv.

2 Region Stockholms löpande arbete

Region Stockholm arbetar löpande med insatser för en levande landsbygd och skärgård, dessa insatser är en viktig del av handlingsplanen. Genomförandet av Landsbygds- och skärgårdsstrategin är kopplat till genomförandet av RUFSS 2050. Det innebär att strategin bidrar till att uppnå målen i RUFSS 2050 och att i RUFSS 2050 i sin tur bidrar till strategins mål – att stärka möjligheten till att bo och verka på landsbygden och i skärgården. Landsbygds- och skärgårdsstrategin ska genom handlingsplanen även bidra till insatsområdena i Region Stockholms Klimatfärdplan, Godsstrategin för Stockholmsregionen, Den regionala cykelplanen och Näringslivs- och tillväxtstrategin samt Länsplanen för infrastruktur. Region Stockholm har ansvar för regional utveckling och regional fysisk planering och lämnar löpande remissvar till kommuner och statliga myndigheter. Remissvaren bidrar till att ge vägledning och bidrar till att den övergripande planeringen i RUFSS 2050 och övriga strategier följs.

Hållbarhetsstrategin visar hur Region Stockholm ska arbeta för en hållbar utveckling under åren 2022–2027. Den tydliggör ambitioner och möjliggör ett sammanhållet arbete när det gäller social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet. Landsbygds- och skärgårdsstrategin med tillhörande regionala handlingsplan bidrar till arbetet för att uppnå jämlika livsvillkor och jämlik tillgång till samhällsservice i hela länet. Hållbar kollektivtrafik och hälso- och sjukvård utgör en grundläggande del i en attraktiv Stockholmsregion och i en hållbar samhällsutveckling, både i tätorter och på landsbygden och i skärgården. Fysisk närvaro, tillgänglighet och tillgång till samhällsservice gör ett lokalsamhälle livskraftigt och inkluderande samt stärker invånarnas tillit till samhället i stort.

Region Stockholm fördelar medel som på olika sätt främjar landsbygds- och skärgårdsutveckling:

- Inom Region Stockholms anslag kan projekt som bidrar till hållbar regional tillväxt och skärgårdsutveckling samt bidrar till genomförandet av RUFSS 2050 finansieras.

- Driftstöd till dagligvarubutiker som har ett mångsidigt utbud av dagligvaror och är beläget mer än 10 kilometer från ett annat försäljningsställe eller i skärgården utan fast landförbindelse.
- Fraktbidrag utbetalas till företag med varaktig verksamhet som bedrivs på ö utan bro, tunnel eller statlig färja i Stockholms skärgård och i Mälaren för inhyrning av båt för transporter av gods som inte kan fraktas med reguljär båttrafik.
- Stödgivning till länets kultur- och föreningsliv och till folkbildningens aktörer för att säkra en levande landsbygd och skärgård.
- Medverkan genom den regionala biblioteksverksamheten till att stödja skärgårdskommunernas arbete med Bokbåten, och till att synliggöra, levandegöra och förmedla hela länets kulturarv genom Stockholms läns museum (ett digitalt museum).

Regionala och nationella nätverk som Region Stockholm ingår i:

- Region Stockholm ingår tillsammans med andra regioner i plattformen för regionnätverket hållbart och lokalt förankrat yrkesfiske med framtidstro. Syftet för nätverket är att främja ett hållbart fiske.
- Region Stockholm anordnar det regionala skärgårdsrådet fyra gånger per år, med syftet att identifiera frågor som är angelägna för skärgårdens utveckling och genom samverkan mellan intressenter bidrar till effektiva lösningar.
- Region Stockholm ingår i styrgrupp för genomförandet av Stockholms läns livsmedelsstrategi och tillhörande handlingsplan. Livsmedelsstrategin värnar och främjar den livsmedelsproduktion och förädling som finns i länet.
- Region Stockholm medverkar i Skärgårdens exekutivkommitté där Länsstyrelsen Stockholm bjuder in samtliga skärgårdskommuners kommunstyrelseordförande fyra gånger per år för att gemensamt hitta lösningar på de utmaningar som finns för skärgårdens utveckling.

Internationella nätverk som Region Stockholm ingår i:

- Region Stockholm är tillsammans med Region Östergötland värd för nationella kontaktpunkter för Interreg Central Baltic. Kontaktpunkterna är länken mellan de aktörer i Sverige som söker finansiering av programmet och programsekretariatet i Turku, Finland. Central Baltic är ett samarbetsprogram för länderna runt mellersta Östersjön och ska utveckla samarbetet över nationsgränserna.
- Conference of peripheral and maritime regions (CPMR), är ett europeiskt samarbete mellan regioner för att bevaka perifert belägna regioners intressen i Europa. Region Stockholm deltar i styrelsen för CPMR:s Östersjökommission samt i arbetsgrupper kopplade till transport och maritima frågor

- Region Stockholm deltar i nationella subkommittén för EU:s territoriella Östersjöprogrammet som är ett transnationellt samarbetsprogram mellan länderna runt Östersjön. Programmets övergripande mål är att stärka territoriell utveckling och samarbete för att verka för en hållbar och innovativ Östersjöregion.

Region Stockholm medfinansierar och medverkar tillsammans med ett flertal organisationer som på olika sätt arbetar med landsbygds- och skärgårdsutveckling:

- Nordiska skärgårdssamarbetet arbetar för gränsöverskridande samarbeten i Sveriges, Ålands och Finlands skärgårdar. Region Stockholm deltar i styrelse och samarbetsråd.
- Stockholm Archipelago är en samverkan mellan ett antal skärgårdskommuner, Stockholm stad/Visit Stockholm, Skärgårdsstiftelsen, och Region Stockholm med visionen att Stockholms skärgård år 2030 ska vara en hållbar året-runt-destination i världsklass. Region Stockholm deltar i styrelsen.
- Lokalt ledd utveckling genom Leader Stockholmsbygd innebär att de som har idéer om den lokala utvecklingen kan föra fram dem, engagera sig och söka pengar till projekt. Det är en metod där privat, ideell och offentlig sektor arbetar tillsammans. Region Stockholm deltar i LAG, local action group.
- Skärgårdsstiftelsen äger och förvaltar cirka 12 procent av marken i Stockholms skärgård, fördelat på 40 områden. En av huvuduppgifterna är att bevara natur- och kulturvärden, samt skapa förutsättningar för turism och friluftsliv i skärgården.
- SIKO, Skärgårdens intressentföreningars kontaktorganisation, samlar skärgårdens föreningar. De driver egna projekt och deltar i skärgårdsråd, seminarier och konferenser som rör skärgården.
- Ät!Stockholm är en tävling för nya, hållbara och innovativa livsmedelsprodukter, baserade på svenska råvaror, utvecklade och producerade i Stockholms län. Projekt MatLust, Södertälje kommun, Region Stockholm, och Länsstyrelsen i Stockholm arrangerar tävlingen.

3 Insatsområden med mål, åtgärder och aktiviteter

I följande avsnitt presenteras Landsbygds- och skärgårdsstrategins fyra insatsområden tillsammans med målformuleringar, åtgärder och aktörernas aktiviteter. Målet är formulerat så att insatsområdet blir mätbart. Åtgärderna

tydliggör vilka områden vi behöver arbeta med de närmsta åren för att uppnå målen. Aktiviteterna i sin tur konkretiserar åtgärderna och ger tydliga exempel på vad som ska göras. Här listas både Region Stockholms och övriga aktörers aktiviteter.

De föreslagna insatsområdena rör frågor där flera aktörer idag äger olika delar som har betydelse för att nå en regional effekt. Ingen enskild aktör har rådighet över alla de beslut och åtgärder som krävs. Region Stockholm, kommuner och berörda myndigheter har direkt utpekade ansvarsområden medan andra aktörer kan bidra genom egna initiativ och åtgärder. Det görs mycket runt om i länet och i följande kapitel presenteras exempel på aktiviteter på vad som görs i inom landsbygds- och skärgårdsutveckling.

Insatsområde: *Förbättra tillgängligheten*

MÅL: Ökad möjlighet för landsbygdens och skärgårdens befolkning och företag att ta del av utbudet i regionens serviceorter, landsbygdsnoder och kärnöar, både genom land- och vattenvägen.

Land- och vattenvägar måste hållas tillgängliga för en regional försörjning av gods, varor, maskiner, energi, avfall och annat som kräver tunga transporter. Att underhålla och komplettera den befintliga infrastrukturen, samt öka tillgängligheten med kollektivtrafik och möjligheten att kombinera olika transportslag, är en viktig förutsättning för ett så snabbt, smidigt och hållbart resande som möjligt. I takt med digitaliseringen av samhället är det också grundläggande att invånare, företagare och offentlig sektor har tillgång till både fast och mobil bredbandsuppkoppling med höga överföringshastigheter. Insatsområdet innefattar även att stärka länets replipunkter, skapa pendlingsparkeringar och säkerställa god kollektivtrafik och transportsamverkan.

Insatsområdet hanterar incitament för att skapa goda kommunikationer och ökad tillgänglighet där samverkan är avgörande.

Åtgärder

- Främja arbetet för ökad utbyggnad av trådlösa kommunikationer och bredband samt en ökad samverkan kring bredbandsutbyggnad.
- Underlätta för kollektivtrafikresenären genom att arbeta för underhåll av bryggor, underlätta för att ta sig fram med cykel och arbeta för förbättrade system genom biljettportal, betalssystem och reseplanerare.
- Verka för att nå klimatmålen och en grön omställning för kollektivtrafiken genom arbete mot en emissionsfri sjötrafik och ökat antal elektrifierade bussar.

- Arbeta för en utveckling och modernisering av viktiga strategiska knutpunkter, samt samordningen av dessa.

Exempel på aktiviteter:

1. **Region Stockholm (Regionledningskontoret)** mobiliserar för mer statligt bredbandsstöd och regionala prioriteringar, utifrån lokala behov.
2. **Region Stockholm (Regionledningskontoret)** stöttar kommuner och berörda delar av civilsamhället för att tillsammans med marknadsaktörerna hitta sina roller för en fortsatt utbyggnad och att kunna hantera konsekvenserna av utvecklingen av kopparnätet och 2G- och 3G-näten.
3. **Region Stockholm (Regionledningskontoret)** ska identifiera förutsättningar, hinder och behov för främst utbyggnad av 5G i hela länet, men även annan teknikutveckling (ex. satellit). Regionen ska verka för en ökad kunskap och beredskap i den regionala och kommunala planeringen
4. **Region Stockholm (Regionledningskontoret)** arbetar för utvecklad turist- och rekreationscykling i stockholmsregionens landsbygd och skärgård, exempelvis genom att verka för utveckling av turistcykelleder.
5. **Region Stockholm (Regionledningskontoret)** arbetar med genomförande av den regionala cykelplanen, exempelvis genom att verka för utbyggnad av de regionala cykelstråken och att möjliggöra kombinationsresor med kollektivtrafik och cykel.
6. **Region Stockholm (Trafikförvaltningen)** ska avsätta riktade medel för medfinansiering för bygginvesteringar i skärgården.
7. **Region Stockholm (Trafikförvaltningen)** ska arbeta för den gröna omställningen i kollektivtrafiken genom att stärka energieffektiviseringsarbetet, ökad elektrifiering av busstrafiken och en inriktning mot emissionsfri sjötrafik.
8. **Region Stockholm (Trafikförvaltningen)** ska förtydliga och förenkla tidtabeller och integrera privat linjetrafik i Waxholms Ångfartygs AB:s reseplanerar för att underlätta resandet, särskilt för turister och sällanresenärer.
9. **Region Stockholm (Trafikförvaltningen)** inför och utvärderar anropsstyrd busslinjetrafik och anropsstyrd områdestrafik på landsbygden i Vallentuna och Norrtälje kommun.

10. **Region Stockholm (Trafikförvaltningen)** ska ta ett större samordningsansvar för replipunkterna och höja standarden inom sina egna ansvarområden, exempelvis väderskydd och trafikinformation.
11. **Österåkers kommun** kommer att anta en ny kommunal cykelplan, preliminärt antagande 2023.
12. **Österåkers kommun** ska vara en aktiv part i dialogen om utvecklingen av Åsättra som replipunkt och driva frågor i enlighet med beslutad översiktsplan och transportstrategi. Exempel på identifierade åtgärder är utveckling av bryggan och strategi för hantering av vintertrafik.
13. **Österåkers kommun** planerar att utreda ett nytt transportsamband mellan Österskär och Linanäs.
14. **Nykvarns kommun** planerar att utreda för en ny cykelväg till Taxinge.
15. **Norrtälje kommun** samverkar aktivt med Stockholm Nordost och övriga kommuner i Roslagen för att förbättra utbudet av passagerartrafik i skärgården och till andra besöksmål genom busstrafiken. Detta sker genom dialog och påverkansarbete med Region Stockholm samt initierar förstudier och projekt.

Insatsområde: *Utveckla attraktiva och livskraftiga lokalsamhällen*

Mål: Nybebyggelse på landsbygden, kust- och skärgårdsområden sker i strategiskt utpekade områden. Sjukvård och äldreomsorg ska ha en säkerställd tillgänglighet på landsbygden och i skärgården. Tillgängligheten till primärvård och akutsjukvård ska vara god.

Landsbygden och skärgården erbjuder boendemiljöer i världsklass. Ett vackert natur- och kulturlandskap tillsammans med nära lokala samhällen och gemenskaper erbjuder goda livskvaliteter. Därigenom utökas även underlaget för lokal service, samtidigt som kund- och rekryteringsbasen för landsbygdens och skärgårdens företag stärks. Bygandet bör särskilt inriktas till utpekade utbyggnadsområden, kärnöar, landsbygdsnoder och serviceorter för att skapa ett serviceunderlag och möjligheter till utveckling.

Insatsområdet hanterar incitament för att skapa goda förutsättningar och möjligheter för att fler grupper ska ha möjlighet att besöka, bosätta sig eller bo kvar på landsbygden och i skärgården.

Åtgärder

- Säkerställa att bebyggelsestrukturen och tillväxtperspektivet inom landsbygd och skärgård beaktas på ett adekvat sätt i revideringen av RUFSS 2050
- Främja för att ny bebyggelse koncentreras till kärnöar, landsbygdsnoder och serviceorter, anknyta till redan bebyggda områden och planeras som permanentbebyggelse.
- Säkerställ tillgänglighet till sjukvård och äldreomsorg på landsbygden och i skärgården. Viss äldreomsorg kan med fördel kombineras med andra servicefunktioner på platsen.

Exempel på aktiviteter:

1. **Region Stockholm (Regionledningskontoret)** tar fram uppdaterat underlagsmaterial för landsbygd och skärgård och inarbetar eventuella uppdateringar och nya slutsatser i den nya regionala utvecklingsplanen som ska färdigställas år 2026.
2. **Region Stockholm (Regionledningskontoret)** ser över den regionala bebyggelsestrukturen på landsbygden och skärgården i RUFSS 2050 och inarbetar eventuella slutsatser eller nya förutsättningar i den nya regionala utvecklingsplanen som ska färdigställas år 2026.
3. **Region Stockholm (hälso- och sjukvårdsförvaltningen)** tillgängliggör data samt tar fram faktaunderlag och analyser om bland annat befolkningens hälsoläge vilket bidrar till kommunernas kort- och långsiktiga planering.
4. **Region Stockholm (Kulturförvaltningen)** genomför dokumentationsprojektet Platsverkstan Landsbygd som innefattar dokumentation (genom Stockholms läns museum) från tre landsbygdsnoder i form av digital utställning och/eller rapport
5. **Sigtuna kommun** arbetar för en kommunövergripande landsbygdsutveckling och tar under 2022–2023 fram en landsbygdsstrategi.
6. **Vallentuna kommun** inför differentierade ersättningsnivåer för utförare i hemtjänst för att spegla de geografiska förhållandena. Detta för att bidra till ökad kostnadstäckning för de utförare som har kunder i kommunens ytterområden.
7. **Vallentuna kommun** inför differentierade ersättningsnivåer för utförare i hemtjänst för att spegla de geografiska förhållandena. Detta för att bidra till ökad kostnadstäckning för de utförare som har kunder i kommunens ytterområden.
8. **Vallentuna kommun** arbetar för en sammanhållen landsbygdsutveckling genom sin landsbygdsstrategi. Vallentuna kommun

påbörjar en implementering och genomförande av Landsbygdsstrategin som antogs 2022.

9. **Leader Stockholmsbygd** driver ungdomsprojekt som ger enkla förutsättningar för ungdomar att genomföra egna idéer. Projekten kommer även att sprida goda exempel på unga landsbygdsbor som skapar sitt eget liv på platsen där de vill leva, som aktivt samverkar med andra, vågar tänka nytt och bidrar till bygdeutveckling.
10. **Upplandsbygd Lokalt Ledd Utveckling** kommer att verka för att leadermetoden förankras och att möjligheten med leadermetoden nyttjas i Sigtuna och Vallentuna kommun i och med nya samarbetsavtal med respektive kommun.

Insatsområde: *Stärk det lokala näringslivet*

MÅL: Ökad besöksnäring, livsmedelsproduktion och kommersiell service bidrar till ett växande och lönsamt lokalt näringsliv som levererar en levande landsbygd och skärgård året runt.

Frånvaron av stora offentliga och privata arbetsgivare innebär att framgångsrika entreprenörer och småföretag har en central betydelse för jobb och försörjning på landsbygd och i skärgård. Småföretagen genererar många arbetstillfällen och därför har de en viktig roll på landsbygden och i skärgården. Genom att stödja dem, stödjer man också dessa arbetstagare. Produktion av ekosystemtjänster i form av energi, råvaror och mat behöver säkerhetsställas för att utveckla energi- och livsmedelsförsörjningen i övergången till ett mer biobaserat samhälle. Det gröna näringslivet och landsbygden i Stockholms län får ökad betydelse i ett resilient livsmedels-, material- och energiförsörjningsperspektiv, såväl regionalt som nationellt. En ökad lokal produktion av livsmedel, material och bioenergi bidrar också till att sänka nettokoldioxidutsläppen i länet och i världen. Genom förnyelse, innovation och samverkan kan besöksnäringen utveckla sitt utbud och därmed erbjuda förlängda säsonger och större variation av aktiviteter över året.

Insatsområdet hanterar incitament för att säkerställa ett lokalt utbud av råvaror, livsmedel, offentlig och kommersiell service samt fungerande godstransporter. Vilket bidrar till att fler kan försörja sig inom besöksnäringen och locka fler besökare.

Åtgärder

- Arbeta för att stärka livsmedelsberedskapen och möta den stora efterfrågan som finns efter svenska, regionala och lokala produkter. I detta ingår målet från den regionala livsmedelsstrategin om att länets livsmedels- och primärproduktion ökar, samtidigt som sårbarheten i livsmedelskedjan minskar.

- Främja för god och likvärdig tillgång till kommersiell service i olika typer av landsbygder och skärgård. Vilket bidrar till en långsiktigt hållbar utveckling och tillväxt inom näringslivet
- Samverka med relevanta aktörer och ta fram underlag för att stärka besöksnäringen, olika satsningar och främja för en säsongsförfrågan.

Exempel aktiviteter:

1. **Region Stockholm (Regionledningskontoret)** arbetar med att skapa förutsättningar för en säsongsförfrågan i Stockholms skärgård.
2. **Region Stockholm (Regionledningskontoret)** tar fram ett regionalt serviceprogram. Syftet med det regionala serviceprogrammet är att skapa samordning av insatser och aktörer i arbetet att främja tillgänglighet till kommersiell och offentlig service.
3. **Region Stockholm (Regionledningskontoret)** har avsatt resurser för att stärka samverkan med relevanta aktörer kring livsmedelsfrågor i regionen.
4. **Region Stockholm (Regionledningskontoret)** driver projektet Besökskraft Stockholm som samlar alla aktörer som påverkar förutsättningarna för att besöksnäringen i länet ska kunna växa och utvecklas. Den regionala samverkansplattformen ska fylla en strategisk funktion för utvecklingen av en hållbar turism och växande besöksnäring, öka konkurrenskraften inom små och medelstora företag inom besöksnäringen och bidra till företagens gröna och digitala omställning. Region Stockholm utgör klustermotor för att kraftsamla och samordna resurserna.
5. **Leader Sörmlandskusten** ska stötta projekt med innovativa lösningar för att gemensamt utveckla den lokala maten. Leader Sörmlandskusten ska även föra en dialog tillsammans med andra aktörer för att öka matförsörjningsgraden inom området som en del av livsmedelsstrategin.
6. **Södertörns högskola** etablerar ett samverkansråd med syfte att bidra till att insamlad kunskap, forskning och projektresultat för att främja för ett hållbart företagande i Stockholms skärgård genom att upprätta en långsiktig regional samverkan mellan skärgårdsföretag, akademi och myndigheter på kommunal och regional nivå.
7. **Vallentuna kommun** är med och utvecklar ett nytt recept för skolmåltider. Kommunala förskolor, skolor och fritidshem erbjuder en utbildning som stimulerar till fysisk aktivitet, främjar goda kostvanor och psykisk hälsa samt bidrar till förutsättningar för barn och elever att kunna fatta hållbara miljö- och levnadsval nu och i framtiden.
8. **Nykvarns kommun** planerar för att ta fram en ny näringslivsstrategi.

9. **LRF Mälardalen** samverkar med relevanta myndigheter och andra aktörer för att bidra till uppfyllelsen av Stockholms läns livsmedelsstrategi.
10. **LRF Mälardalen** arbetar aktivt för att öka samverkan mellan det gröna näringslivet och kommunala politiker och tjänstepersoner
11. **Norrtälje kommun** arbetar för att huvudmän för kollektivtrafik ska inkludera kollektivtrafiken som en del av besöksnäringen. Detta sker genom dialog och påverkansarbete med Region Stockholm samt genom förstudier och projekt.

Insatsområde: *Utveckla natur-, kultur- och rekreationsvärden*

MÅL: Områden för natur-, kultur- och rekreationsvärden ska vara säkerställda för att landsbygdens och skärgårdens långsiktiga attraktivitet och hållbarhet ska bibehållas.

Landsbygdens och skärgårdens höga natur- och kulturvärdena i stockholmsregionen är en förutsättning för boende, verksamhet, rekreation och friluftsliv. Detta innefattar allt från vardagsrekreation, till vandring, vattenaktiviteter, utflykter och naturturism. Inom detta insatsområde ingår även att minska miljöbelastningen från hushåll, verksamheter, besöksnäring och transporter, att slå vakt om den värdefulla jordbruksmarken och viktiga skogsbruksområden, vårda värdefulla kulturmiljöer, viltvård, säkerställa utvecklad energiproduktion och att användningen av förnybara och återvunna material främjas.

Insatsområdet hanterar incitament för att säkerställa avvägningen och balansen mellan naturvärden, kulturvärden, rekreation, jordbruk, skogsbruk och byggande inom den regionala och kommunala planeringen, i dialog med berörda aktörer och myndigheter.

Åtgärder

- Främja för folkhälsa genom besöksnäring, rekreation, friluftsliv och genom att möjliggöra för utevistelse och upplevelser i natur- och kulturmiljöer för alla människor på landsbygden och i skärgården.
- Arbeta för en ökad kunskap och dialog om jordbrukets förutsättningar och skogens värden och funktioner i samhällsplaneringen.
- Utveckla gemensamt lärande inom klimat, biologisk mångfald för en hållbar och resilient samhällsplanering.

Exempel aktiviteter:

1. **Region Stockholm (Regionledningskontoret)** bistår Länsstyrelsen i att analysera och följa upp hur *Vägledning för jordbruksmark i den fysiska planeringen i Stockholms län* används av länets kommuner samt att uppdatera planeringsunderlaget vid behov.
2. **Region Stockholm (Regionledningskontoret)** inarbetar slutsatserna av arbetet med *Vägledning för jordbruksmark i den fysiska planeringen i Stockholms län* i den nya regionala utvecklingsplanen som ska färdigställas år 2026, samt uppdaterar tillhörande plankartas förhållningssätt kopplade till landsbygd och skärgård samt jordbruksmark.
3. **Region Stockholm (Regionledningskontoret)** bidrar till genomförandet av Stockholms läns skogsstrategi genom att olika åtgärder och aktiviteter synkroniseras i handlingsplanerna för Stockholms läns skogsstrategi och Landsbygds- och skärgårdsstrategin.
4. **Region Stockholm (Regionledningskontoret)** inarbetar slutsatserna av arbetet med Stockholms läns skogsstrategi med tillhörande handlingsplan i den nya regionala utvecklingsplanen som ska färdigställas år 2026, samt uppdaterar tillhörande plankartas förhållningssätt kopplade till landsbygd och skärgård samt skogsmark.
5. **Region Stockholm (Regionledningskontoret)** bidrar i genomförandet av Stockholms läns friluftslivsstrategi genom åtgärder och aktiviteter i tillhörande handlingsplan.
6. **Region Stockholm (Regionledningskontoret)** inarbetar slutsatserna av arbetet med Stockholms läns friluftslivsstrategi med tillhörande handlingsplan i den nya regionala utvecklingsplanen som ska färdigställas år 2026, samt uppdaterar tillhörande plankartas förhållningssätt kopplade till landsbygd och skärgård, samt natur- och kulturmiljöer.
7. **Region Stockholm (Regionledningskontoret)** inarbetar slutsatserna av arbetet med *Grön infrastruktur - regional handlingsplan för Stockholms län* i den nya regionala utvecklingsplanen som ska färdigställas år 2026, samt uppdaterar tillhörande plankartas förhållningssätt kopplade till landsbygd och skärgård, samt natur- och kulturmiljöer.
8. **Region Stockholm (Kulturförvaltningen)** fastställer att kunskapsunderlag avseende värdefulla natur- och kulturmiljöer finns tillgängligt alternativt tas fram inför arbetet med nästa RUFSS som planeras att antas år 2026.

9. **Stockholms läns hembygdsförbunds** arbetar med att involvera fler föreningar till projektet *Kulturarvet som besöksmål* och verka för att marknadsföra skärgårdsföreningarnas aktiviteter bredare. Exempelvis genom information på Waxholmsbåtarna, särskilda appar, kontakter med turistorganisationer som Visit Roslagen, Stockholm Archipelago med flera.
10. **Leader Stockholmsbygd** vill stötta satsningar som främjar utvecklingen av en lokalt förankrad besöksnäring med ett året-runt perspektiv. Det innebär att insatserna genomförs i samförstånd med eller på initiativ av lokalt närings- och föreningsliv.
11. **Länsstyrelsen Stockholm** driver projektet Pilot Stockholms skärgård med syftet att arbeta inom ekosystemets gränser och hitta rätt förvaltningsnivå.
12. **Haninge kommun** arbetar med att utveckla projektet våtmarken Fladen på Utö till en testbädd. Syfte med testbädden är att vara en möjliggörare för vidare forskning och utveckling av våtmarken med övergripande mål att bidra till en hållbar utveckling sett till både ekologi och ekonomi.
13. **Värmdö kommun** arbetar med att ta fram en havs- och kustplan som blir ett tillägg till översiktsplanen. Fokus för planen är Värmdös havs- och kustområde.

4 Uppföljning

Genomförandet av Landsbygds- och skärgårdsstrategin är en ständigt pågående process som berör många aktörer i regionen. Genomförandet av aktiviteterna i den regionala handlingsplanen 2023–2026 innebär att vi är på god väg i genomförandet av strategin. Därför blir uppföljning av hur aktiviteterna fullföljs en viktig del i att säkerställa ett effektivt genomförande. Uppföljning av strategin kommer ske med utgångspunkt i de aktiviteter och effekter som anges i den regionala handlingsplanen. Status på genomförande av varje aktivitet kommer sammanställas i en uppföljningsrapport under år 2026. Den regionala handlingsplanen 2023–2026 gäller i tre år innan revidering. Många aktiviteter kan komma att gälla längre än treårsperioden. Landsbygds- och skärgårdsstrategins målar är 2030.

Under 2025 påbörjas arbetet med nästa regionala handlingsplan för Landsbygds- och skärgårdsstrategin för Stockholmsregionen.

